

Övervakningskommittén
för landsbygdsprogrammet

2008-12-10

ÖK-sekretariatet

Protokoll nr 2/2008 från möte med övervakningskommittén för landsbygdsprogrammet

Tid: Den 10 november 2008
Plats: Piperska Muren, Stockholm
Dagordning: Se bilaga 1
Deltagare: Se bilaga 2

1 Mötets öppnande

Ordförande Rolf Eriksson, förklarar mötet öppnat och hälsar alla välkomna till mötet med övervakningskommittén för landsbygdsprogrammet.

2 Godkännande av dagordning

Övervakningskommittén godkänner dagordningen.

3 Presentation av nya ledamöter

Beslut har fattats om två nya ordinarie ledamöter: Niclas Purfürst, Jordbruksverket och Annelie Stomberg, Skogsstyrelsen. Beslut om tre nya ersättare har också fattats: Annett Kjellberg, Jordbruksverket, Ann-Britt Karlsson, Hushållningssällskapens Förbund och Jan Linder, Skogsstyrelsen.

Samtliga deltagare presenterar sig.

4 Val av två justeringsmän

Två justeringsmän ska justera protokollet jämte ordföranden innan det översänds till övervakningskommittén.

Övervakningskommittén beslutar att utse Ingegerd Petersson och Pia Lindeskog till justeringsmän.

5 Tidplan och viktiga händelser med koppling till landsbygdsprogrammet de närmaste åren

Sofia Björnsson, Jordbruksdepartementet presenterar en tidsaxel med viktiga händelser med koppling till landsbygdsprogrammet, se bilaga 3. På nästa möte med övervakningskommittén kommer bl.a. ändringar med anledning av den s.k. hälsokontrollen (reformen av EU:s jordbrukspolitik) att tas upp liksom årsrapporten för 2008.

Diskussion:

Thomas Bertilsson, Lantbrukarnas Riksförbund: När måste beslut fattas för att ändringen ska hinna föras in i SAM-ansökan (ansökan för bl a miljöersättningarna och gårdsstödet)?

Jordbruksdepartementet: Kommissionen har en viss tid på sig att godkänna ändringar (4 månader för mindre ändring och 6 månader för större ändringar från det att medlemslandet har skickat in ett förslag). Ett medlemsland kan emellertid välja att på egen risk börja tillämpa en föreslagen ändring innan godkännande från kommissionen har getts. Generellt kan man säga att beslut måste fattas på övervakningskommitténs vårmöte för att ändringen ska hinnas föras in i påföljande års SAM-ansökan.

6 Information om den s.k. hälsokontrollen (reformen av EU:s jordbrukspolitik)

Rolf Eriksson, ordförande, informerar om hälsokontrollen. Bl.a. nämns att kommissionen med översynen inte har tänkt sig någon stor förändring. Några huvudpunkter är ökad frikoppling och ökat fokus på landsbygdsutveckling. Diskussioner pågår i rådsarbetsgrupper om kommissionens förslag. Europaparlamentet involveras, men har inget medbeslutande. En föreslagen ökad modulering (överflyttning av medel från den gemensamma jordbrukspolitikens pelare I till pelare II) ska användas för fyra nya utmaningar: klimat, förnyelsebar energi, vattenförvaltning och biologisk mångfald. Viss nationell medfinansiering kommer att krävas. Sverige är överlag positivt till förslaget. Landsbygdsprogrammen svarar upp till vad som händer i omvärlden. När det gäller medfinansiering har Sverige redan en hög sådan. Ett alternativ för svensk del är öka EU:s finansieringsandel. Jordbruksverket och Skogsstyrelsen ska utreda och föreslå hur resultatet hälsokontrollen bör tas in i landsbygdsprogrammet. Förslaget ska lämnas till regeringen senast i mars 2009. Vid kommittémötet i juni 2009 ska ÖK ta ställning till förslagen på ändringar. Regeringen förväntas fatta beslut i slutet av juni 2009 och kommissionen måste ha in förslagen senast den 30 juni. Ändringarna ska gälla från 2010. Det är således en snäv tidsplan.

Diskussion:

Thomas Bertilsson, Lantbrukarnas Riksförbund: Hur mycket pengar rör det sig om i kronor?

Jordbruksdepartementet: Det kommer att fastställas först när beslutet är taget på EU-nivå. På ett ungefär kan det röra sig om knappt 100 mkr första året.

7 Resultat och måluppfyllelse av åtgärder i landsbygdsprogrammet inklusive budget och utbetalningar

Pasi Kemi, ÖK-sekretariatet, informerar om måluppfyllelse för *axel 1 och axel 3:s omfattningsindikatorer*, se bilaga 4. Huvudbudskapet är att flera åtgärder ännu inte nått upp till fastställda mål. Det har också visat sig att det tycks finnas en bristande överensstämmelse mellan målen för vissa åtgärder och den utnyttjade budgeten för åtgärden. Indikatorn total investeringsvolym och budgetutnyttjandet bör ligga på ungefär samma nivå räknat i procent eftersom mätperioden är densamma. Förvaltningsmyndigheten kommer att göra en analys och redovisa detta för övervakningskommittén vid kommande möte.

Annelie Stomberg, Skogsstyrelsen, informerar om hur *Skogsstyrelsens arbete* fortskrider. Skogsstyrelsen har gjort en omstart när det gäller hanteringen av uppdraget som behörig myndighet och har stoppat all handläggning tills hanteringen är säkerställd. Endast ansökningar om kompetensutveckling som kom in under 2007 har beslutats. Detta gör att budgeten inte har utnyttjats i någon större omfattning, endast 26 milj. kr.

Förra veckan, v 45, trädde den nya föreskriften för kompetensutveckling i kraft och blanketter samt anvisningar finns på Skogsstyrelsens webbsida. Till årsskiftet kommer

uppdaterade föreskrifter, blanketter och anvisningar för ädellöv och skogens mångfald att finnas och det är möjligt att ansöka om alla tre stöden. Skogsstyrelsen tror på och jobbar hårt för att de medel som tilldelats den skogliga sektorn ska utnyttjas.

Torben Ericson, Länsstyrelsen i Värmlands län, känner igen bilden som presenteras för axel 1 och 3. Det är många ansökningar som handlar om investeringar och överraskande många ansökningar har kommit in för startstödet. Inom axel 3 dominerar ansökningar som rör hästar. I axeln i övrigt är det ganska få ansökningar. Torben konstaterar att det är viktigt att nå ut till nya målgrupper.

Gun-Marie Pettersson, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, menar att det faktum att beslutstakten ser olika ut på olika län beror på att man tänker väldigt olika. En del väntar med beslut för att kunna prioritera medan andra vill ha ut pengarna snabbt.

Carl-Gustaf Lundgren, Sametinget, informerar om *Sametingets arbete* med programmet. Till årsskiftet räknar man med att handläggningen ligger helt i fas. Startstödet har varit väldigt populärt att ansöka om.

Diskussion:

Olle Markgren, Hushållningssällskapens Förbund: Påverkas tilldelningen av utfallet?

Jordbruksdepartementet: Omprioriteringar mellan åtgärder och regioner kan komma att göras senare. En annan möjlighet är att centralisera en pott till Jordbruksverket och sedan låta stödmyndigheterna söka pengar i konkurrens ifrån denna.

Thomas Bertilsson, Lantbrukarnas Riksförbund: Det är en fara med att låta utfallet påverka fördelningen. Då kan brukare bli lidande av administrativa brister.

Jordbruksdepartementet: Vid brister riskerar brukarna att bli utan medel i alla fall. Om man låter utfallet påverka blir signalen att det är viktigt att pengarna används.

Christine Bergh, ÖK-sekretariatet, informerar om måluppfyllelse för *axel 2:s omfattningsindikatorer*, se bilaga 4. Huvudbudskapet är att några ersättningsformer ännu inte nått den förutsedda nivån.

Jordbruksdepartementet: Låga siffror förklaras delvis av att alla ersättningar inte fanns att söka år 2007.

Torben Ericson, Länsstyrelsen i Värmlands län, håller med om det som har presenterats. Upprustning av överloppsbyggnader är populärt. När det gäller utvald miljö så har länsstyrelsen försökt sprida information om detta för att på så sätt öka intresset för åtgärden. Bl.a. har de ägnat ett helt nummer av länsstyrelsens tidning till ämnet.

Carl-Gustaf Lundgren, Sametinget, menar att arbetet med axel 2 har kommit igång men att de har resursbrist när det gäller handläggningen av exempelvis åtgärden natur- och kulturmiljöer i renskötselområdet.

Roland Sten, ÖK-sekretariatet, informerar om *budget och utbetalningar för samtliga axlar*, se bilagor 4 och 5.

Diskussion:

Marianne Eriksson, Lantbrukarnas Riksförbund: Är TA-åtgärden underbudgeterad? Eller är det så att administrationen kostar för mycket?

Förvaltningsmyndigheten: Förklaringen i överutnyttjandet ligger i den höga initiala kostnaden som man exempelvis har när man tar fram ett IT-system och ett regelverk för hanteringen av stöden.

Gun Rudquist, Svenska Naturskyddsföreningen: Vad menas med att vi kan betala ut senare år och hur kan man flytta pengar mellan axlar?

Förvaltningsmyndigheten: Axelfördelningen är en grundbult i programmet. Varje ändring i axelfördelning är en stor ändring som kräver beslut av ÖK-Regeringen-EU. Hur medlen fördelas mellan åren har däremot inte så stor betydelse. Jordbruksverket har däremot vissa anslag för varje år och kan inte betala ut mer än detta.

Peter Einarsson, Ekologiska lantbrukarna: Hur påverkar den stigande valutakursen?

Förvaltningsmyndigheten: Programmet är uttryckt i euro, medan stöd som tillämpas är uttryckt i kronor. Vid en svag kronkurs går det åt mindre euro för varje stöd. Om kursen är uppåt 10 kr/euro kommer vi att ha svårt att använda alla EU-medel, såvida inte programmet tillförs nya stöd eller anpassas med högre ersättning för befintliga stöd.

Thomas Bertilsson, Lantbrukarnas Riksförbund: Uppgifterna visar att vi inte utnyttjar programmet fullt ut. Vad kan man göra åt det? Räcker det med informationsåtgärder?

Jordbruksdepartementet: Det är ett nytt program med en lång startsträcka. Vi ser att programmet sätter fart nu och är inte oroliga. Det råder även en ny marknadssituation. Konventionellt odlad spannmål gynnas på marknaden och detta är utgångspunkten för olika beräkningar. Vi har valt att inte försöka konkurrera med de höjda spannmålspriserna och har därför inte höjt ersättningsnivåerna för miljöersättningarna. Dessutom innebär hälsokontrollen förändringar. Regeringen är samtidigt angelägen om att pengarna kommer ut. Hur valutakursen påverkar är något man får återkomma till. Kronan kan ju bli starkare senare.

Sören Kissmeyer-Nielsen, EU-kommissionen: Det är oroande att axel 3 och 4 visar så låga siffror när det gäller utbetalningar. Hur ska ni åtgärda detta?

Förvaltningsmyndigheten: Utbetalningarna ökar i takt med att beslut om stöd nu har tagit fart. Vi ser därför inga skäl att vidta åtgärder.

Jordbruksdepartementet: Vi ser att ansökningarna har kommit igång bra, även inom Leader.

8 Aktuella frågor i genomförandet

a) Uppföljning av frågor från föregående möte:

- **Krav på övrig offentlig medfinansiering i axel 3**

Thérèse Ljungquist, ÖK-sekretariatet, redogör för en ny tillämpning inom axel 3 som innebär att kravet på offentlig medfinansiering för privata projektägare slopas för att underlätta för privata aktörer att komma igång med utvecklingsinsatser. Det har varit svårt att komma igång med projekt inom axel 3 delvis beroende på kravet om offentlig medfinansiering för projekt inom axeln. Jordbruksverket kommer att på programnivå följa upp omfattningen av finansiering från övriga offentliga källor och avrapportera bl.a. till övervakningskommittén.

- **Definition av betesmarker**

Carl-Fredrik Lööf, Jordbruksdepartementet, informerar om hur frågan definition av ersättningsberättigande betesmarker hanteras inom den s.k. hälsokontrollen. Beroende på utfallet av dessa förhandlingar kan det komma att bli aktuellt med justeringar inom landsbygdsprogrammets miljöersättningar för skötsel av betesmarker. Skulle så bli fallet kommer övervakningskommittén att höras om sådana justeringar.

Diskussion:

Göran Blom, Naturvårdsverket: Kommer länen att få ökade resurser så att de klarar av arbetet med att fatta nya beslut i aktuellt stöd om så blir fallet?

Jordbruksdepartementet: Vi hoppas och har goda indikationer på att det ska lösa sig utan att nya beslut ska behöva fattas, annars får vi återkomma till övervakningskommittén.

- **Fördelningen mellan egen anordnad och upphandlad kompetensutveckling**

Thérèse Ljungquist, ÖK-sekretariatet presenterar diagram som visar fördelningen mellan egen anordnad respektive upphandlad kompetensutveckling för Jordbruksverket samt länsstyrelserna, se bilaga 6.

Diskussion:

Marianne Eriksson, Lantbrukarnas Riksförbund: Vill ge en eloge till Skogsstyrelsen som konkurrensutsätter sig själva när det gäller att ansöka om kompetensutveckling.

Annett Kjellberg, Jordbruksverket: Vill tillägga att även Jordbruksverket gör det.

Thomas Bertilsson, Lantbrukarnas Riksförbund: Har ni funderat på om kompetensutvecklingen är konkurrensutsatt?

Peter Einarsson, Ekologiska lantbrukarna: Hur blir fördelningen nu när budgeten för kompetensutvecklingen är mindre?

Förvaltningsmyndigheten: Det har definitivt diskuterats om åtgärden är konkurrensutsatt. Nu är nivån rimlig och den egna anordnade kompetensutvecklingen handlar till stor del om samordning av verksamhet och att omvandla forskningsresultat till rådgivning för att främja en miljömässig hantering. Det är värt att poängtera att budgeten för kompetensutveckling inte har skurits ner. Budgeten har fördelats med en större andel de första åren och mindre de följande. Vi kommer även fortsättningsvis ha ögonen på fördelningen mellan egen anordnad och upphandlad kompetensutveckling och hur budgeten har lagts ut ska inte påverka denna fördelning. Detta har varit ett tydligt budskap till stödmyndigheterna.

- **Hantering av åtgärder med låg utnyttjandegrad**

Christine Bergh, ÖK-sekretariatet, presenterar utdrag från två PM som har tagits fram för att beskriva situationen i dagsläget när det gäller beslutstakt och måluppfyllelse, se bilagor 7 och 8. Exempel på åtgärder som ska göras/har gjorts för att öka anslutningen till vissa stöd redovisas.

Diskussion PM axel 1 och 3:

Ingrid Arltoft Henriksson, Nutek: Konstaterar att skrivningarna i PM om axel 1 och 3 borde finnas med i Nuteks företagarguide.

Jordbruksdepartementet: Information om landsbygdsprogrammet finns med i företagarguiden.

Thomas Bertilsson, Lantbrukarnas Riksförbund: Bra PM för axel 1 och 3. I praktiken kan det dock vara så att en stödsökande har tagit fram en idé men sedan möts av en handläggare som inte förstår projektet. Kulturkrockar uppstår, det gäller även i fråga om alla detaljerade uppgifter som ingår i ansökan och ter sig ointressanta för stödsökanden, t.ex. om församling. Förenklingar är viktigt. Informationsinsatser bör kopplas till attitydförändringar.

Annett Kjellberg, Jordbruksverket: Känner till de frågor som LRF tar upp. Det dialogforum som beskrivs i materialet är en del i detta – hur man möter landsbygdens kreatörer.

Diskussion PM axel 2:

Thomas Bertilsson, Lantbrukarnas Riksförbund: Skrivningen på sid 8 är alltför vag. Orsaken till att anslutningen är låg är att ersättningsnivån sänkts, i dokumentet anges att det kan vara en orsak.

Peter Einarsson, Ekologiska lantbrukarna: Anser att de låga nivåerna bör åtgärdas lite snabbare. Det har visat sig svårt att göra av med pengarna. En snabb ändring bör prioriteras.

Jordbruksdepartementet: Frågan kommer upp under en senare punkt.

b) Information om beslutad budgetfördelning till länsstyrelserna m.fl. samt strategiarbetet och hur länen fördelat medlen i sina strategier

Roland Sten, ÖK-sekretariatet, beskriver arbetet med uppdateringen av de regionala strategierna och visar hur länsstyrelserna har valt att fördela de axelvis tilldelade budgetmedel på olika åtgärder. En viss diskrepans mellan länsstyrelsernas önskade fördelning och det nationella programmet kan konstateras.

Diskussion:

Jordbruksdepartementet: Det kan finnas skäl att tänka över om flexibilitet kan tillåtas kopplat till att Förvaltningsmyndigheten följer utvecklingen av programmet. Vad anser ledamöterna om flexibilitet?

Gun-Marie Pettersson, Länsstyrelsen i Gävleborgs län: Ser helst att flexibilitet tillåts. Det är viktigt för att kunna se till regionen.

Thomas Bertilsson, Lantbrukarnas Riksförbund: Man bör ha i åtanke att det är ett nationellt program och en nationell strategi till skillnad mot t.ex. Spanien och Tyskland där man har många regionala program. Vill inte se 21 olika tolkningar av politiken. Flexibilitet ska vara underbyggt av vad länet behöver göra. Det är ologiskt att takbelopp för vissa åtgärder skiljer sig mycket åt mellan län som ligger nära varandra. Samordning mellan länsstyrelser är önskvärd.

Peter Einarsson, Ekologiska lantbrukarna: Det var en diskussion om nationella strategin visavi regionala strategier i samband med programarbetet. Man kan inte ha både och. Dock är det ganska små avvikelser. I detta fall bör man försöka ha flexibilitet i de nationella siffrorna.

Anders Johansson, Coompanion: Stöd till nya målgrupper får inte missas, vilket kan bli fallet om vissa länsstyrelser skär ner på den nya typen av åtgärder.

Olle Markgren, Hushållningssällskapens förbund: Det är bra med regionala skillnader. Fördelningen måste betraktas över tiden. Nya affärsverksamheter spiller över på byutveckling t.ex. Det tar lite tid innan det sätter sig. Siffrorna ger ändå en bra bild över hur det ska vara.

Ingegerd Petersson, Hela Sverige ska leva: Det är viktigt med flexibilitet men grundstrukturen måste vara densamma.

9 Ändringar i landsbygdsprogrammet 2007-2013**a) Information om ändringar beslutade i maj 2008****- Förebyggande av olycksfall i lantbruket**

Roland Sten, ÖK-sekretariatet, beskriver arbetet i den projektgrupp som har tillsatts för att utarbeta förslag till en närmare utformning av insatser. Förebyggande av olycksfall är prioriterad del i åtgärden kompetensutveckling enligt den programändring som regeringen beslutade om i maj 2008. SLU och JTI har av regeringen tilldelats särskilda medel för 2008 och 2009 (2*5 mnkr) för att genomföra utbildning av rådgivare samt föreslå hur dessa sedan ska kunna erbjuda kvalificerad rådgivning om arbetsmiljöfrågor inom lantbruket. Projektet har målsättningen att antalet olycksfall inom lantbruket ska halveras t.o.m. 2013. Rådgivningen är tänkt att genomföras genom tre huvudsakliga aktiviteter: gårdsvandringar för större grupper, grupprådgivning i tre steg respektive individuella gårdsbesök. Genomförandet bör ske genom fristående organisationer som söker projektstöd hos Jordbruksverket. En samordningsfunktion bör skapas för att bl.a. tillse att nya rådgivare utbildas. Av

budgeten för kompetensutveckling 2009-2013 har på jordbruksområdet avdelats 60 mnkr för rådgivningens genomförande.

Annelie Stomberg, Skogsstyrelsen, berättar att förebyggande av olycksfall är ett av de prioriterade områdena för kompetensutveckling inom hållbart skogsbruk. När det gäller Skogsstyrelsens del i arbetet är det tänkt att genomförandet ska ske genom fristående organisationer som söker projektstöd för kompetensutveckling hos Skogsstyrelsen. Av de idag 12 beslutade projekten är det ett projekt som syftar till att förebygga olycksfall. Beslutet är på drygt 7,5 miljoner kronor.

Diskussion:

Marianne Eriksson, Lantbrukarnas Riksförbund: Efterfrågar samordning.

- **Begagnad utrustning som stödberättigande kostnad**

Thérèse Ljungquist, ÖK-sekretariatet informerar om att ändringen är accepterad av Kommissionen och att Jordbruksverkets föreskrifter anpassas för detta. Beslut som avser begagnad utrustning kan därmed fattas inom några veckor. (Tillägg: Föreskriftsändringen beslutades den 27 november, den träder i kraft den 29 december och den gäller även ärenden som inte har slututbetalats vid tidpunkten för ikraftträdandet).

b) Information om förslag till programändring för överlämnande till kommissionen

Andreas Mattisson, Jordbruksdepartementet, beskriver föreslagna programändringar, se bilagor 9 och 10.

Diskussion:

Thomas Bertilsson, Lantbrukarnas Riksförbund: Varför tas medel från samarbetsåtgärden och inte från kompetensutveckling?

Jordbruksdepartementet: Det finns ett större outnyttjat utrymme i samarbetsåtgärden. 50 mnkr är cirka ¼-del av samarbetsåtgärdens budget. En översyn av målen för berörda åtgärder kommer att göras eftersom budgeten ändras och eventuellt kommer det krävas ändringar där.

Marianne Eriksson, Lantbrukarnas Riksförbund: Redogör för skogsägandet i Sverige med anledning av att målgruppen för vissa skogliga åtgärder breddas till att även omfatta andra än privata skogsägare. Marianne Eriksson menar vidare att vi genom programmet kommer att ge stöd till multinationella skogsföretag. Det måste vara en tydlig avgränsning.

Jordbruksdepartementet: Oavsett vem som äger skogen kommer insatser för ökad biologisk mångfald och ökad areal ädellövskog göras i Sveriges skogar. Avgränsningar kommer att göras i de nationella föreskrifterna.

c) Information om förslag till programändringar som kommit in till förvaltningsmyndigheten, Regeringskansliet och ÖK-sekretariatet och som i dagsläget inte tas upp för överlämnade till kommissionen

Thérèse Ljungquist, ÖK-sekretariatet, informerar om inkomna förslag till Förvaltningsmyndigheten och till ÖK-sekretariatet, se bilaga 11.

Andreas Mattisson, Jordbruksdepartementet, informerar om inkomna förslag till Jordbruksdepartementet, se bilaga 11.

Diskussion:

Sören Kismeyer-Nielsen, EU-kommissionen: Angående de höga spannmålspriserna – Många MS vill kunna anpassa ersättningsnivåerna. Kommissionen har beslutat att om MS vill anpassa

ersättningsnivåerna kan de göra det. Men om MS även vill ändra på existerande kontrakt så måste beräkningarna basera sig på data från de två senaste åren och dessa beräkningar måste sedan ses över efter två år igen. Denna dynamiska modell innebär att hela kalkyleringen, såväl pris- som inkomstsidan måste räknas om. Stödmottagaren kan välja att behålla ersättningen orubbad i fem år, men måste acceptera den dynamiska modellen vid valet att höja ersättningen och riskerar därmed att få sänkt ersättning vid nästa omräkning.

Thomas Bertilsson, Lantbrukarnas Riksförbund: LRF har lämnat två förslag om ändrade ersättningsnivåer, en generell och en som avser ekologisk produktion. Det första handlar om de generella ersättningsnivåerna och i synnerhet för skydds-zoner och kväveåtgärder. Det har blivit en kraftig nedgång i anslutningen jämfört med 2006. I fråga om det andra förslaget avseende ekologisk vall bör det inte vara någon motsättning gentemot Ekologiska lantbrukarna att återställa ersättningen för ekologisk vallareal hos certifierade producenter och inte till djurgårdar.

Peter Einarsson, Ekologiska lantbrukarna: Ekologiska lantbrukarnas argument handlar om omläggningen i det nya programmet – genom att sänka ersättningen för certifierade producenter tappar man hälften av brukarna, när i stället en övergång till certifiering borde stimuleras.

Jordbruksdepartementet: Argument finns för att göra förändringar. Allt talar dock för att man gör en samlad översyn, där även andra komponenter såsom havspropositionen (avseende våtmarker) kan tas in. Man vill inte föregripa detta, utan vill att allt ska ses över i vår. I fråga om betesmarker kommer en begäran om skriftliga synpunkter att skickas ut till kommittén om frågan inte löser sig i samband med hälsokontrollen. Då kommer det att vara bråttom!

10 Övriga frågor som ledamöter önskar ta upp

a) Frågor från LRF

- Finansiering av Greppa Näringen

Thomas Bertilsson, Lantbrukarnas Riksförbund redogör för frågan. LRF anser att samarbetet är bra mellan myndigheter, organisationer och brukare. Då mindre pengar finns tillgängliga inom kompetensutvecklingsåtgärden och satsningen prioriteras ned, minskar emellertid området i omfattning.

Jordbruksdepartementet: Greppa Näringen brukar lyftas fram som en lyckad insats. Jordbruksdepartementet har dock erfarit att efterfrågan har blivit svagare i vissa regioner. Projektet kan inte hållas oförändrat om efterfrågan sjunker.

- Administration av projekt

Thomas Bertilsson, Lantbrukarnas Riksförbund redogör för frågan. Det finns administrativa hinder för att genomföra projekt över länsgränserna. Projekten är svåra att genomföra beroende på olika administrativa system. En översyn bör göras om hur sådana projekt ska hanteras.

Marianne Eriksson, Lantbrukarnas Riksförbund: Olikheter mellan länsstyrelserna gör att man blir olika bemött.

Förvaltningsmyndigheten: Förslaget om att slopa övrig offentlig medfinansiering för privata projektägare kan sannolikt underlätta administrationen.

b) Frågor från Hushållningssällskapens Förbund

- **Fastställande av en längsta handläggningstid för länsstyrelserna avseende ansökningar om medel till projekt inom ramen för landsbygdsprogrammet**

Olle Markgren, Hushållningssällskapens förbund redogör för frågan. Handläggningstiderna har förbättrats men det tar ofta lång tid. Myndigheterna ställer krav på organisationerna och organisationerna bör i sin tur kunna kräva rimlig tid, t.ex. 3 månader.

Jordbruksdepartementet: Förvaltningslagen ställer krav på skyndsam handläggning. Departementet kommer att begära in information om handläggningstiderna. I dagsläget bedöms det inte som lämpligt att föreskriva om längsta handläggningstid.

Annelie Stomberg, Skogsstyrelsen: Skogsstyrelsen kommer att fastställa servicenivåer efter årsskiftet.

12 Information från Jordbruksdepartementet

Rolf Eriksson, ordförande, informerar om aktuella frågor.

- Landsbygdsstrategin - syftar till att stärka landsbygdens utvecklingskraft. Arbete pågår med att förteckna allt som har gjorts och som kommer att göras på området.
- Havsproposition lämnas under 2009. Pengar har avsatts för att förbättra situationen.
- Klimat- och energiproposition – propositionen har delats upp och blivit två separata propositioner som planeras lämnas 2009
- Forskningsproposition 2009-12, anslagna medel har ökat med 5 mdkr från 25,6 till 30 mdkr. Stärkt basanslag och strategiska satsningar ingår inte. Medlen är riktade till forskare inom områdena medicin, teknik, klimat och innovation. Det sistnämnda ger SLU 500 mnkr. Propositionen innebär mycket pengar för områden med koppling till landsbygdsutveckling.
- Det europeiska landsbygdsnätverket har haft ett första möte. På Landsbygdsnätverkets webbplats kommer information löpande om det internationella nätverket. Contact point för det europeiska landsbygdsnätverket har även en egen webbplats.
- Ordförandeskapet – från den 1 juli 2009 är Sverige ordförande i Rådet och alla rådsarbetsgrupper. Ett informellt rådsmöte ska hållas i Växjö i september 2009. Eskil Erlandsson ska vara värd för mötet som troligen ska handla om jordbruk och klimat. Andra möten som ska hållas handlar om landsbygdsutveckling, klimatsmart mat och vattenfrågor.

11 Information om ex-post utvärderingen av Miljö- och landsbygdsprogrammet 2000-2006

Rune Andersson, SLU presenterar resultat från utvärderingen tillsammans med Jörgen Wissman, SLU och Eva Kaspersson, SLI, se bilaga 12.

Diskussion:

Jordbruksdepartementet: Från utredningens sida menar ni att främsta utgångspunkten för stöden är marknadsmisslyckanden. När det gäller företags- och projektstöd är argumentet om marknadsmisslyckande inte lika starkt då dessa stöd även ges för att skapa sysselsättning och tillväxt.

Eva Kaspersson, SLI: Programmet ger helt klart spridningseffekter, men dessa är svåra att mäta.

Göran Blom, Naturvårdsverket: Är det ett bekymmer i utredningsarbetet att den statistikansvariga myndighetens (Jordbruksverkets) statistik omfattar brukare?

Jörgen Wissman, SLU: SCB har haft problem med att korsköra data. SCB:s data har genomgått en "rening", medan Jordbruksverkets data kan förändras. Ett diskussionsforum vore en bra hjälp i utredningsarbetet.

Göran Blom, Naturvårdsverket: Det finns fördelar med att rikta stöden gentemot specifika problem, men lika viktigt är det att rikta stöd geografiskt där det gör störst nytta.

Rune Andersson, SLU: Det har betydelse var stöden hamnar. Åtgärder bör allokeras till problemområden, t.ex. borde vallstöd och stöd för ekologisk produktion riktas till slättbygder.

Olle Markgren, Hushållningssällskapens förbund: Genom programmet kan man bromsa men inte stoppa nedläggningstrenden. Det måste mätas under lång tid. Bra att universitet gör undersökningen, det ger incitament till ny forskning.

Rune Andersson, SLU: Programmets stödåtgärder bryter inte trenden med fortsatt nedläggning och åldrande brukarkår. Den allmänna statistiken visar på en negativ trend.

Pia Lindeskog, Svenska Naturskyddsföreningen: Stöd lämnas för att man ska kunna bo på landsbygden, därför borde man även mäta folkhälsomål och sociala effekter.

Eva Kaspersson, SLI: Det finns inte några folkhälsomål i programmet och därför har det inte utretts inom ramen för uppdraget. Dessutom är adekvata indikatorer för sociala effekter svåra att hitta.

Maria Gustavsson, Landsbygdsnätverket: Livskvalitetsaspekter är tydliga i nya landsbygdsprogrammet.

Eva Kaspersson, SLI: Folkhälsa och livskvalitet är inte samma sak.

Ann-Kristin Ekman, SLU: Det händer mer på landsbygden än bara stöden. Just nu pågår två undersökningar som omfattar tre län och sex kommuner och den ena delen syftar till att ta fram metoder för att komma åt sociala indikatorer. Kringeffekter är betydelsefulla. Man söker efter mönster på lång sikt. Den andra delen är en litteraturstudie om vad som är social hållbarhet.

Marianne Eriksson, Lantbrukarnas Riksförbund: Investeringsstöden har ändå inneburit en bättre ekonomisk sits och ökad livskraft i företag.

Eva Kaspersson, SLI: Håller med om att man inte kan "dra alla över en kam", tydliga effekter har påvisats.

Thomas Bertilsson, Lantbrukarnas Riksförbund: Hur beroende är man av ett generellt stöd i botten för att ett riktat stöd ska ge effekt? När det gäller utvald miljö har framförts att ingen vill söka stöden för att de är för krångliga.

Marianne Eriksson, Lantbrukarnas Riksförbund: Utvärderingar bör påbörjas tidigt och även omfatta processutvärderingar.

EU-kommissionen: Investeringsstöd lämnas för att främja projekt som inte skulle ha startat annars – man ska undvika s.k. "dödsvikt". Den europeiska revisionsrätten har skrivit en särskild rapport med fokus på denna fråga för ca tre år sedan.

Peter Einarsson, Ekologiska lantbrukarna: Vilken är den fortsatta hanteringen av ex-postutredningen?

Jordbruksdepartementet: Utredningen utgör en del i lärandet. Man kommer att noga granska slutsatserna till hjälp för denna och nästa programperiod. Rapporten kommer att skickas till EU-kommissionen.

13 Information från EU-kommissionen

Sören Kismeyer, EU-kommissionen, informerar om aktuella frågor. Förutom de anpassningar av miljöersättningar som tidigare nämnts, vill kommissionen beskriva läget för

LFA översynen för vilken förslag skulle tas fram under 2009. Planerna har ändrats och i mars-april kommer en ”kommunicering” och inte något förslag. Den tekniska nivån har gjort att arbetet gått långsammare än beräknat. Definitionen av LFA-områdena kan förhoppningsvis färdigställas under slutet av 2009 och ett förslag till ny utformning av LFA kan då presenteras under 2010.

14 Behov av utbildning av ledamöter

Christine Bergh, ÖK-sekretariatet, tar upp frågan om ledamöterna anser att de är i behov av utbildning rörande landsbygdsprogrammet. En första del i utbildningen kan vara att delta på konferensen ”Kreativ landsbygd” den 4-5 februari 2009 i Jönköping. Jordbruksverket anordnar då en konferens med temat ”Hur vi möter landsbygdens kreatörer” och bjuder in en bred målgrupp.

Ytterligare utbildning/dialogforum kommer att hållas under vecka 14 2008. ÖK-sekretariatet återkommer i frågan.

15 Övriga frågor

Inga övriga frågor tas upp.

16 Nästa möte

Övervakningskommittén beslutar att nästa möte ska hållas den ~~10 juni~~ 2009. Mötet kommer förmodligen att hållas i Gävle. (Efter mötet har det visat sig att det datum som beslutades inte fungerar. Meddelande om nytt datum skickas separat.)

17 Mötets avslutande

Rolf Eriksson, ordförande, tackar för allas medverkan och avslutar mötet.

Rolf Eriksson
Ordförande

Thérèse Ljungquist
Övervakningskommitténs sekretariat

Justeras:

Ingegerd Petersson

Pia Lindeskog